

Danó Adorján pártfogói

Minden különbözik egymástól. Az emberek és a szakmák is mások és mások — morfondírozok magamban a villamoson, ahol akaratlanul is hallgatom szomszédaim csevegéseit. — Gépkocsiszerelők — mondja az egyik. — Pénzes szakma — válaszol rá a másik, majd következik az ismert történet. A foglalkozásra nézve jogász férfi másfél napig bütyköltette gépjárműjét, de a hibát nem tudta kijavítani. Elvitte hát szerelőhöz, aki kicsért egy „bigyót” és meghúzott egy csavart, majd a mennyivel tartozomra kijelentette, hogy százhusz forinttal. Protestált a megrendelő, hiszen az a bigyó maximum egy húszast ért. Az valóban annyit ért, mondta a szerelő, de az, hogy én tudtam, mit kell kicsérélni és hol kell a csavart meghúzni, az egy kerek százas.

De nem személyautókból áll a világ és a szakmai sor is igen hosszú. Sőt, a négykerekű teherfordásra született tagjait is javítani kell, s ott is gépkocsiszerelők dolgoznak. Rájuk nem illik a borraalós jelző. Ezek a gondolatok jártak a fejében, amikor beléptem a „tizenegyesek” műhelyébe, ahol IFA-teherautók és tartálykocsik sorakoztak a javítóaknák fölött. A gödrökben olajtól maszatos férfiak serénykedtek, s könyöklüket nyújtották kézfogásra, amikor kilétek az aknából. A szerelők többségét már megismertem korábban. Nemrégiben, egy szép, napos vasárnap bográcsban főztek pörköltöt a Tisza partján. Rendezvényükre vendégeket is hívtak. Tíz állami gondozott fiút, a Rigó utcai otthonból. A gyerekek felszabadultan hancúroztak a felnőttek társaságában, pattogtatták a pingponglabdát, fociztak, voltak, akik hevenyészve készített horgászfelszereléseket látogatták a folyóba. Természetesen ritka látványosságnak számított a bogrács és környéke is, ahol a brigádfőnök, Fekete Bálint „játszotta” a főszakács szerepét, igen nagy szakértelemmel.

Egyik kezében a fakanál, a másikban a tűzpiszkáló, majd forgatás és kóstolásra invitálás. Beszélgetésre legalkalmasabb egy ilyen bogrács körüli társaság. A brigád történetét mondják, 1974-ben alakították meg az Április 4. nevet viselő csoportot, vezetőnek Fekete Bálintot választották. Egy év múlva már bronz fokozatot kaptak, a rákövetkezőben ezüstöt, tavaly megszerezték a brigádkitüntetést arany fokozattal.

— Most megpályázzuk a Vállalat kiváló brigádját címet — mondja Kiss Ferenc, aki sörrel kínálja a bogrács körül beszélgetőket. Majd a panaszok áradata következik. Nincs rendes alkatrészellátás. Azt mondják, néha három kocsiból javítanak ki egyet. Hol azért futkosnak a raktárba, s hol az egyikből, hol a másikból bütykölnek össze egy teherautót. Mert az év minden hónapjában van valamilyen kiemelt célfeladat. A tévesek az aratásra hivatkoznak, a vállalatok a csúcsidőszakra, mások másra. Ők pedig öröklőnek a sok követelmény között bukdácsoló anyagellátással a vállalon. Végül azért minden kocsit elkészül, s a lelkiismeretes munka után elégedettek a megrendelők, csak a szerelők idegei maradnak megfeszítve, javítás nélkül.

— Beszéljünk a brigád tagjairól — próbálom elterelni a szót a szerelés gondjairól, ismert nehézségeiről. Mondják, hogy tizenketten vannak, de közülük Hegedűs Lászlót már behívták katonának. Mindenki tanul, legtöbbször szakszakközvetítőnek. Molnár Sándor már

érettségizett, most technikus minősítő vizsgájára készül. Társadalmi tevékenységük szerteágazó. Kiss Ferenc és Kara Miklós aranyjelvényes véradók. Rendben tartják a tarjáni Piroskát teret, támogatják a Rigó utcai otthont, a tarjáni 3-as számú általános iskolát. Naplójukat szépen vezetik, örömmel nyugtázzák benne a Kállai Éva úttörőcsapat vezetőnek leveleit, a vállalat vezetőinek elismerő szavait, s azt is, hogy az üzemi vonatkozási, a „Daktari” mindig használható, mert azt is ők tartják rendben.

— Hogyan került ide a gyerekek? — érdeklődöm Fekete Bálinttól, aki hangosan tudja a társasággal, hogy lehet teríteni, mert a hús megfőtt. Mindenki segítkezik, a brigádtagok feleségei, gyermekei éppen úgy, mint a vállalat igazgatója, Balogh Artúr, aki ezen a rendezvényen „nem igazgató”, hanem egyenrangú mindenkiel. A pörköltre összeszedett pénzből a maga részét állta, s rakja a tányérokat kislányával együtt. Ebéd közben mondja Fekete Bálint, hogy Kara Miklós szaktársunknál nincsen gyermek, s ők már korábban is meghívták vasárnaponként egy-egy állami gondozottat magukhoz. Majd Kiss Ferenc javasolta a brigádnak, hogy a kollektíva is követelhetne a példát. Mindenki egyetértett a gondolattal. Legközelebb már a Vidám Parkba vittek tizenkét gyermeket, s ez a kirándulás sem az első a gyerekekkel.

A pörkölt mindenkinél izlik. A Rigó utcai srácok jóízűen kanalazzák az ételt, s iszogatták az üdítőket. Mellettem egy fekete bőrű fiú pusztítja a bogrács tartalmát. Amikor megtöri a száját, vele társalgok.

— Hogy hívnak? — Danó Adorjánnak, de tessék fölírni a többiek nevét is —, int a papíromra, sorolja a neveket. — Tóth András nyolcadikos, Heitmar László nyolcadikos, Dudás Gyula hatodikos, Benkő Lajos hetedikos, Szőke József hatodikos, Ferenczi Róbert hatodikos, Virágh Csaba nyolcadikos, Hedvics Csaba nyolcadikos, én hatodikos vagyok.

— Hogy érzitek magatokat itt?

— Nagyon jól, és örülünk, hogy kijöttünk az otthonból.

— Te honnan kerültél az otthonba?

— Én sem tudom pontosan. A tanárok szerint Csongrádról, de én semmit sem tudok a szüleimről, pedig tizenhárom éves vagyok. Úgy hallottam, hogy egy-éves koromban a nővéremmel együtt kerültem állami gondozásba.

— A tizenhárom év alatt nem látogattak meg a szüleid?

— Egyszer sem.

— Levelet sem írtál senkinek?

— A nővéremnek írtam, meg a patronálómnak. A nővéremet is csak nemrégiben ismertem meg. Apollóniának hívják, tizenöt éves, és nyolcadikba jár.

— Nem is vagy kíváncsi a szüleidre? Érdeklődtél már utánuk?

— Majd ha nagyobb leszek, érdeklődöm. Kíváncsi vagyok, hogy az állam vett el, vagy ők hagytak el. Ha ők hagytak el engem, akkor nem is leszek rájuk kíváncsi.

— Barátid vannak-e?

— Egy van, Lefor László. Azért barátom, mert ő szeret engem. Úgy haverkodunk össze, hogy őt rendszeresen látogatja az anyja, s egyik alkalommal ott ólálkodtam körülöttük, és az anyja engem is odahívott, s mondta, hogy a legközelebbi vasárnap velük mehetnek látogatásra.

— Milyen a tanulmányi eredményed?

— Valamikor gyengus volt, 2,8 átlag, de most majdnem jeles vagyok, 4,8 az átlagom.

— Szép javulás, segített valaki?

— A patronálóm, Klembáczky Ferencné, neki igen sokat köszönhetek.

— Mi akarsz lenni, ha befejezted az általános iskolát?

— Diesel-mozdony-szerelő. De még nem biztos, számtanból rontottam.

— A gyerekek nem cikiznek veled? — érti, mire gondolsz.

— Némelyik cigányoz, de legfeljebb kap egy taslit.

Ebéd után a brigád ajánlékokkal — könyvjelző, golyóstoll, csokoládé — kedveskedik a fiúknak, majd újra fölpezsdül a játék, a vidámság. A felnőttek szemében öröm, mosoly bújkál, s egy kis megnyugvó fény, amikor saját gyermekeikre néznek. Kiss Ferenc, Molnár Sándorral, Kara Miklóssal, Hegedűs Lászlóval és Mison Nándorral beszélgetünk még a brigádról, az összeszokott és emberségben is próbát állt emberekről. Emlegetik, hogy mi mindent csináltak ebben az évben, társadalmi munkájuk eredményeit sorolják, 300 órát teljesítettek, a termelésben is 4 százalékos a túlteljesítés. S nem ismernek pardont a fegyelmében sem. Egyik társuk elhanyagolta a brigádát, előbb figyelmeztették, majd még egyszer, végül kizárták a kollektívából. „Nem kötelező a szocialista brigádban lenni” — mondja Fekete Bálint. Most újabb jelentkező kopogtatott náluk, Kónya József, fiatal szakmunkás kérte a brigádát, vegyék soralkba.

— Ismerjük, hiszen itt szabadult — mondja a brigádfőnök —, de mégis azt tanácsoltuk neki, hogy két hónapig még tartunk várakozási időt, nem ott tartunk ma már, hogy aki kopog, az bebecsátatik. Az aranyjelvény is kötelez bennünket.

A Rigó utcai gyerekek esetleg föloraokoznak, s nevelőjük kíséretében visszaindulnak az otthonba. Hangosan, kórusban mondanak köszönetet a szíves vendéglátásért. Molnár Sándor megböki a karomat, csak mi ketten látjuk, hogy az egyik fiú az ajándékba kapott csokoládéját odacsúsztatja a fekete hajú kislány kezébe.

Gazdag István

Üzemi balesetek az egészségügyben

Több mint 2100 üzemi baleset történt tavaly az egészségügyi és szociális intézményekben, és emiatt összesen 49 000 nap esett ki a munkaidőből. A számok az előző évhez viszonyítva némi javulásról tanúskodnak, a munkavédelmi helyzet azonban ennek ellenére sem meggyújtató — állapította meg szerdai ülésén az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének elnöksége. A balesetek ugyanis általában súlyosabb következménnyel jártak, s az idei első félévben a táppénzes napok száma is növekedett.

Az elnökség évről évre napirendre tűzi a kérdést, és az Egészségügyi Minisztériummal közösen folytatott elemzések számos figyelmet érdemlő összefüggésekre világítanak rá. Változatlanul általános jelenség például, hogy a balesetek na-

Több színelőadást a fiataloknak

Megyei művelődési szakemberek tanácskozása

Aki városban, sőt nagyvárosban él, annak a művelődési, kulturálódási lehetőségek között magától értetődő a színház. E már-már természetesnek tűnő adottság híján kisebb városoknak, falvaknak, végső soron csak az marad, amit a kultúra ide „kiszállít”. Színházról lévén szó: például a tájszínház. A tájólásról, a most kezdődő színelőadás talán kissé háttérbe szoruló járulékaról volt szó tegnap, a megyei tanács székházában tartott évadnyitó értekezleten a megyei művelődési otthonok vezetőinek, valamint a megyei tanács művelődésügyi osztály képviselőinek.

Meglepetően kevés szó esik a tájélőadásokkal kapcsolatban a gyermek- és ifjúsági előadásokról. Jóllehet az elmúlt öt-nyolc év nézőszámának növekedése elsősorban a fiatalok jelenlétének volt köszönhető. A hiányszakok részben a pedagógusokkal való kapcsolatban, részben pedig az ifjúsági speciális helyzetével foglalkozó darabok alacsony szá-

mában keresendők. Megyei intézkedési terv készült; a kal növelni kell, s mindegyik ki részüket a megyei művelődési házak is. Melyeknek képviselői bőségesen beszámoltak gondjaikról. Szó esett például a szállítási akadályokról, a Népszínház előadásainak alacsony számáról, s főként az egyes művelődési otthonok műszaki-technikai állapotáról. Mivel a vidéki városok, különösen a falvak, kulturális ellátottság tekintetében kényszerű kínálatból részesülnek, elég gyakran különféle hakti-brigádoknak, ripacszkodásnak esnek áldozatul. Általában kevés előadás jut egy-egy helységre.

Természetesen nem maradt adós a válasszal, azaz saját álláspontjával, a színház sem. A gyermek- és ifjúsági előadások voltaképpen „terven felültek”, így a próbaidő egyeztetése is nagyon nehéz egy-egy tájélőadás alkalmával. Ráadásul a színház jelenlegi helység-gondjai is nehezítik a helyzetet. A bérletezést csökkenteni, a pénztári jegyáru-

szakítottóság. A dolog kevésbé tűnik homályosnak, ha elmondjuk: az ember és a történelem viszonyaira rendkívül érzékeny filmrendező új művében szerepel három hivatag öregasszony; akik az emlékeikből, saját, különböző bejáratú, talán a magány elviseléséhez gyártott legendákból élnek. Azt a nemzedéket képviselik, amely csinálta, vagy átélte újkori történelmünket, a háborút, és az építés első, hősies és buktatókkal terhes szakaszát. Szerepel aztán a „középnemzedék”, meg a mai fiatalok: Gajzágó András orvostanhallgató és ifjú felesége. A nemzedékek (kénytelenek vagyunk a szereplőket nemzedékek képviselőiként emlegetni, mert sajnos, csak látszólag egyenített figurák) egy istenhátamögötti kisvárosban találkoznak, és kiderül róluk, hogy különös kapcsolatuk fűzi őket egymáshoz. A fiú apja, akit ma a veteránoknak kijáró tiszteltetés övez, a nehéz időkben ott bujt meg a nagypolgári kúria (az idős hölgyek) félreeső kis szobájában. A fiatalok megtudják, hogy a megközelíthetlenség szokatlan piederstájlára állított, ezért az új generációnak idegen háborús hős mégiscsak ember volt, indulatokkal és érzelmekkel, hisz őt és szerettét. Szerette Amálkát, a ma már beteg, öreg hölgyet, de szerelmes volt belé a másik is, Amálka testvére. Íme a kapcsolatfűzér, amelyhez vegyük hozzá a hajdan gazdag és elegáns ház mára poros, fülledt, nyomasztó légkörét...

Ha a címre figyelünk, azt is mondhatnánk: a Legato

Legato

Színes magyar film. Rendezte: Gaál István. Operatőr: Illés György. Zeneszerző: Szöllösy András. Főszereplők: Tolnay Klári, Daya Margit, Kovács Nóra, Hegedűs D. Géza.

A Legato nézője legelőször persze azon gondolkodik, vajon miért kapta a film ezt a zenei szakszót a címeül. Ha olvasta a rendezővel készült egyik (tavaly megjelent) interjút és meg emlékszik rá, könnyű a dolga; hisz ebben különféle hangszerekkel azonosították az egyes szereplőket. (Mert ne, nincs tagasabb világ, mint az aszcziációk birodalma.) Nos, akkor a cím titka (legalábbis a megfejtések közül az egyik variáció, hisz a Legato szóval azt a zenei stílust jelöljük, amelyben a hangok megszakítás nélkül, és nem szaggatottan követik egymást): a hangszerek, a szereplők, szólamaikat „kötötten” játsszák, egymásba fonódottan, nincs szünet, meg-

tehát arról szól, hogy bármekkorának látszik a szakadék a hajdan hősök, vagy ma is élő kortársak, valamint a „készebe pottyant” fiatalok között, ez a szakadék mégsem létezik. A múlt ugyanis megismerhető, emberrel megérthető, a nemzedékek között valódi kapcsolatok fedezhetők fel, ha az őszinteség igényével kutatjuk ezeket.

Ha viszont a filmre figyelünk, azt is mondhatjuk: lehet, hogy erről akart beszélni a Legato népes alkotógárdája (Szász Imre színművét Kardos Gy. György és Karell Luca is segített filmre dolgozni), de nem tudunk hinni nekik. A film „szavai” ugyanis hamisan csengenek. Nehez szabadulnunk a gondolatától: a szereplőket fegyverszerű agymunkával sikerült összehozni a fent leírt különös szituációba, amelyben aztán ennek megfelelően, vagyis természetellenesen viselkednek. Szógorian szólva: egy kissé valamennyien agyalágyultnak tűnnek, nemcsak a szegény, beteg Amálka. Kár. Mert a nemzedékek úgye megérhet több misét is. De nem hiszünk, hogy a létező konfliktusokkal valóban az a forrása, hogy a fiatalok holmi „emberidegen” lénynek tekintik őket. Fájjaljuk a hamis vágyant azért is, mert kiváló színészek — elsősorban Daya Margit, Tolnay Klári gondolk — pazzarolják tehetségüket és játékötleteiket, teremtenek színházi pillanatokat, amelyek nem kapnak igazi funkciókat, felragyognak — és nyom nélkül elmúlnak.

S. E.

Új villamospálya a Margit-hídon

A budapesti Margit-híd új pályáján szerda délelőtt áthaladt az első villamos. A teljes forgalomnak a felújított hidat. A menetrend szerinti villamosközlekedés szombatra virradóan indul meg, és ezzel egyidejűleg felföldják a közúti korlátozást,

nak a szerelvénynek, amelynek áthaladásával átadják a teljes forgalomnak a felújított hidat. A menetrend szerinti villamosközlekedés szombatra virradóan indul meg, és ezzel egyidejűleg felföldják a közúti korlátozást,